

Ewa Turczyńska, Michał Pasternak
Akademia Medyczna w Lublinie

Projekt wirtualnej współpracy jednostek AM w Lublinie w zakresie dokumentacji dorobku naukowego i przygotowania danych do oceny parametrycznej Uczelni

Streszczenie

W związku z rankingiem szkół wyższych za lata 1997-2000, władze AM w Lublinie podzieliły obowiązki związane z Ankiętą pomiędzy Prorektorat ds. Nauki, Dziekanaty Wydziału Lekarskiego, Farmaceutycznego i Pielęgniarskiego oraz Bibliotekę, podkreślając konieczność maksymalnego wykorzystania internetu do współpracy tych agend. Część Ankiety związana z publikacjami została powierzona Bibliotece jako centrum gromadzenia i opracowywania publikacji pracowników AM w Lublinie.

Od 1994 r. Biblioteka AM w Lublinie wykorzystywała bibliograficzno-bibliometryczny system Expertus. System ten będąc owocem wielu lat współpracy bibliotek medycznych osiągnął poprawność merytoryczną i dobrze spełniał swoje zadanie jako narzędzie informacyjne do tworzenia bibliografii lokalnych oraz bibliometrii. Baza danych Bibliografia Publikacji Pracowników AM w Lublinie tworzona w tym systemie, dostępna była początkowo w sieci lokalnej, a następnie w Internecie. Jednakże w ramach ogólnouczelnianego projektu koordynacji działań poszczególnych jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za przygotowanie ankiety, dyrekcja Biblioteki otrzymała polecenie zaprojektowania nowego systemu, ściśle spełniającego wymagania określone szczegółowo przez Prorektorat ds. Nauki.

W ciągu 3 miesięcy powstał nowy system. Jest on oparty o otwarte oprogramowanie, dostępne na zasadach licencji GNU (www.gnu.org). Pozwoliło to zwiększyć bezpieczeństwo całego systemu oraz jego skalowalność, a zmniejszyło koszty realizacji i TCO (total cost of ownership). Użyto języka skryptów PHP (www.php.net) oraz bazy danych PostgreSQL (www2.pl.postgresql.org). Interfejs użytkownika oparty jest o język HTML i przeglądarkę WWW, co pozwala na nieograniczony dostęp do systemu (komputery stacjonarne, laptopy, urządzenia przenośne) korzystający z protokołu TCP/IP i serwera FREE BSD. Podobnie jak standardowe systemy bazodanowe, obok modułu wprowadzania danych i wyszukiwawczego, system zawiera moduł administracyjny, który umożliwia nadawanie uprawnień dla poszczególnych użytkowników.

Zachowując poprawność merytoryczną na potrzeby tworzenia bibliografii, nowy system miał jednocześnie gromadzić dane w taki sposób, aby władze Uczelni miały ułatwione monitorowanie aktywności naukowej pracowników poszczególnych jednostek oraz ich indywidualną ocenę. W tym celu zalecono utworzenie prostego w obsłudze interfejsu. Miał on zapewnić władzom AM w Lublinie natychmiastowe uzyskiwanie różnego rodzaju raportów m. in. graficznej prezentacji danych w postaci wykresów aktywności naukowej, proste generowanie tabel zaprojektowanych przez KBN. Dla profesjonalistów d/s. informacji naukowej zapewniono możliwość korzystania z elastycznych technik wyszukiwania zaawansowanego, stwarzając nieograniczone możliwości kombinacji warunków wyszukiwawczych oraz opcje wyboru formatów wyświetlania danych.

Po okresie intensywnych prac bibliotekarzy z informatykami nad architekturą systemu, dokonano transferu danych wcześniej gromadzonych oraz uzupełniono brakujące dane. Następnie wygenerowano tabele za lata 1997-2000 dla poszczególnych wydziałów Uczelni oraz odpowiednio oznakowano zgromadzone odbitki pierwszych stron publikacji. Tak przygotowane materiały zostały przekazane do KBN przez przedstawicieli Dziekanatów i Prorektoratu ds. Nauki.

Jednocześnie w tym samym zespole trwały prace nad wydawnictwami Bibliografii roczników 1999 i 2000. Prace te ułatwiła opcja systemu "Kroniki" umożliwiając generowanie wybranego rocznika bibliografii w układzie autorskim, z odsyłaczami, w tym do podwójnych nazwisk oraz z indeksem czasopism i publikacji według jednostek.

Analizy bibliometryczne mogą dotyczyć m.in. struktury piśmiennictwa naukowego jako reprezentacji badań, dynamiki rozwoju piśmiennictwa różnych dziedzin, czy też oceny piśmiennictwa o charakterze jakościowym (IF). Gromadzone do Ankiety KBN dane dotyczące publikacji służą realizacji pragmatycznego celu badań bibliometrycznych piśmiennictwa, jakim jest formułowana ocena jednostki wspomagająca z kolei politykę finansowania nauki polskiej.

W związku z rankingiem polskich uczelni za lata 1997-2000, władze AM w Lublinie podzieliły obowiązki związane z przygotowaniem Ankiety KBN pomiędzy Prorektorat ds. Nauki, Dziekanaty Wydziału Lekarskiego, Farmaceutycznego i Pielęgniarskiego. Część Ankiety związana z publikacjami została powierzona Bibliotece jako centrum gromadzenia i opracowywania, wraz z punktacją IF i KBN publikacji pracowników AM w Lublinie. Podkreślono konieczność maksymalnego wykorzystania internetu do współpracy tych agend.

Od 1994 r. Biblioteka AM w Lublinie wykorzystywała bibliograficzno-bibliometryczny system Expertus. System ten będąc owocem wielu lat współpracy bibliotek medycznych osiągnął poprawność merytoryczną i dobrze spełniał swoje zadanie jako narzędzie informacyjne do tworzenia bibliografii lokalnych oraz bibliometrii. Baza danych *Bibliografia Publikacji Pracowników AM w Lublinie* tworzona w tym systemie, dostępna była początkowo w sieci lokalnej, a następnie w Internecie.

Jednakże w ramach ogólnouczelnianego projektu koordynacji działań poszczególnych jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za przygotowanie ankiety, dyrekcja Biblioteki otrzymała polecenie zaprojektowania nowego systemu, ściśle spełniającego wymagania określone szczegółowo przez Prorektorat ds. Nauki.

W ciągu 3 miesięcy powstał nowy system. Jest on oparty o otwarte oprogramowanie, dostępne na zasadach licencji GNU (www.gnu.org). Pozwoliło to zwiększyć bezpieczeństwo całego systemu oraz jego skalowalność, a zmniejszyło koszt realizacji i TCO (total cost of ownership). Użyto języka skryptów PHP (www.php.net) oraz bazy danych PostgreSQL (www2.pl.postgresql.org). Interfejs użytkownika oparty jest o język HTML i przeglądarkę WWW, co pozwala na nieograniczony dostęp do systemu (komputery stacjonarne, laptopy, urządzenia przenośne) korzystający z protokołu TCP/IP i serwera FREE BSD. Podobnie jak standardowe systemy bazodanowe, obok modułu wprowadzania danych i wyszukiwawczego, system zawiera moduł administracyjny, który umożliwia nadawanie uprawnień dla poszczególnych użytkowników.

Aktualnie system uruchomiony jest na serwerze FreeBSD (www.freebsd.org), jednakże można go uruchomić praktycznie na każdej liczącej się w dzisiejszych czasach platformie programowej (Linux, Windows NT, Solaris) oraz sprzętowej (z serwerami klastrowymi łącznie).

Otwarte oprogramowanie używane jest przez wiele liczących się firm i korporacji (m.in. IBM, Apple, Sun, BSA, Oracle). W niektórych państwach UE trwają przymiarki do wprowadzenia go jako podstawowego oprogramowania dla administracji państwowej oraz instytucji finansowanych z budżetu państwa. W Polsce używane jest m.in. przez wiele szkół, uniwersytetów i prywatnych firm. Stanowi podstawowe narzędzie funkcjonowania portali i sklepów internetowych (Wirtualna Polska, Esculap.pl, Medycyna Praktyczna i inne).

Zachowując poprawność merytoryczną na potrzeby tworzenia bibliografii, system udostępnia gromadzone dane w taki sposób, aby ułatwić władzom Uczelni monitorowanie aktywności naukowej pracowników poszczególnych jednostek oraz ich indywidualną ocenę. W tym celu zaprojektowano prosty w obsłudze interfejs. Zapewnia on natychmiastowe uzyskiwanie różnego rodzaju raportów m. in. graficznej prezentacji danych w postaci wykresów aktywności naukowej (tutaj ryc. 1 przykład wykresu), proste generowanie tabel zaprojektowanych przez KBN (tutaj prezentacja funkcji raporty KBN). Dla profesjonalistów d/s. informacji naukowej zapewniono możliwość korzystania z elastycznych technik

wyszukiwania zaawansowanego, stwarzając nieograniczone możliwości kombinacji warunków wyszukiwawczych oraz wyboru kilku formatów wyświetlania danych. Tworzona aktualnie w Bibliotece baza danych *Bibliografia Publikacji Pracowników AM w Lublinie*, zgodnie z zaleceniem władz Uczelni, stwarza nawet użytkownikowi mało oswojonemu z technologiami komputerowymi, możliwości sporządzania raportów o różnym stopniu szczegółowości, za wybrane lata. Rozwój systemu pozwala na prowadzenie badań struktury piśmiennictwa, zarówno statycznych (analiza stanu) jak i dynamicznych (analiza zmian następujących w czasie)

Po trudnym okresie intensywnych prac bibliotekarzy z informatykami, po przetestowaniu wszystkich funkcji i eliminacji błędów, dokonano transferu danych wcześniej gromadzonych. Następnie wygenerowano tabele za lata 1997-2000 dla poszczególnych wydziałów Uczelni. Zgromadzone odbitki kserograficzne pierwszych stron publikacji posegregowano i oznakowano zgodnie z numeracją z tabel. Tak przygotowany materiał został zweryfikowany przez Dziekanaty, które również gromadziły odbitki publikacji. Następnie w Bibliotece dokonano niewielkich uzupełnień braków. Przedstawiciele Dziekanatów i Prorektoratu ds. Nauki Przekazane przekazali materiały do KBN.

Jednocześnie w Bibliotece trwały prace nad rocznikami 1999 i 2000 wydawnictwa drukowanego *Bibliografia Publikacji Pracowników AM w Lublinie*. Prace te ułatwiła opcja „Kroniki” umożliwiając generowanie wybranego rocznika bibliografii w układzie autorskim, z odsyłaczami, w tym do podwójnych nazwisk oraz z indeksem czasopism i publikacji według jednostek.

Podsumowanie

Biblioteka Główna AM w Lublinie jako koordynator współpracy jednostek AM w zakresie dokumentacji dorobku naukowego i przygotowania danych do oceny parametrycznej Uczelni wywiązała się z powierzonego jej zadania Uwzględniono zalecenia władz AM odnośnie projektu systemu. Jest on swobodnie wykorzystywany przez poszczególne jednostki, o czym świadczą częste kontakty telefoniczne i elektroniczne z Biblioteką ze strony dziekanatów i autorów publikacji zamieszczonymi w bazie danych. Tabele KBN oraz archiwum odbitek kserograficznych publikacji sporządzono w wyznaczonym terminie.

Aby uniknąć występujących aktualnie problemów związanych z organizacją danych (np. umieszczanie i ujednolicanie punktacji KBN i IF w opisach z retrokonwersji), w przyszłości planujemy wziąć udział w szkoleniu na temat prawidłowego prowadzenia badań bibliometrycznych.

Włączając się w prace nad przygotowaniem oceny działalności naukowej Uczelni, chcielibyśmy również podjąć się prac naukowo-badawczych na zgromadzonym materiale. Nadałoby to naszej pracy charakteru poznawczego i twórczego, wzbogacając jednocześnie warsztat bibliotekarski. Na przykład badania list frekwencyjnych występowania terminów mogłyby okazać się przydatne w doskonaleniu opracowania przedmiotowego zbiorów. Rozbudowane funkcje bibliometryczne systemu pozwalają obliczać wskaźniki dynamiki rozwoju dziedzin w lubelskim środowisku lekarskim czy tempa rozwoju danej specjalności.